

gjorde. Dette kunde let føre til den Mislighed, at Sagførerne skrev noget vidtløftigere, end Sagens Natur og Betskaffenhed maatte mangen Gang kræve, og derfor udkom der for Hertugdømmerne et Reskript af 4de September 1794, hvori der siges, at for Fremtiden skal Arbeidet ikke vurderes paa den Maade, at man ansætter Betalingen efter Arktetal, men at det skal vurderes efter dets større eller mindre Vigtighed. Altsaa, ved dette Reskript af 1794 indførte man den Regel, som Lovforslaget nu tilfigter at indføre, nemlig at Arbeidet skulde vurderes uden nogen Lørd eller Tarif eller Lignende, men blot efter sit indre Værd. Men det er ikke saa let med et Pennestrøg at udlette Noget, som har vundet Indgang og eksisterer i Retsbrugen, og som har udvillet sig det være sig med større eller mindre Berettigelse, men dog altid med nogen Grund, og det lykkes ved disse Bestemmelser i Reskriptet af 1794 heller paa ingen Maade at faae nogen Forandring i det Bestaaende. Man vebblev fremdeles, som forhen, at skrive Regninger efter Arktetal. En saadan Maade, som her anvendes, at skrive Salær for det Hele, kjendte man ikke der og kunde ikke let anvende efter det der brugte processuelle Maskineri. Man vebblev, som sagt, at beregne efter Arktetal i de paafølgende mange Aar; Reskriptet af 1794 hjalp ikke en Smule, undtagen for saa vidt der var indrømmet Dommeren en saakaldet Moderationsret, det vil sige en Ret til ex bono et æquo at nedsette et Salær, hvad jeg vil oversætte ved, at Dommeren kunde gjøre dette efter et uwilligt Skjøn. Denne Tilstand forfattes med saa stor Fasthed, at man tilsidst ved Lovgivningen autoriserede den, og ved Forordningen af 15de Mai 1834 angaaende Indførelsen af en Overappellationsret i Kiel skred man til ligesvem at legalisere Beregningen efter Arktetal, og man vil, naar man slaar op i Anhang N. til den nævnte Forordning, finde en fuldstændig Lørd for Sagførere, en Lørd, der er indrettet efter Arktetal, med et kun meget lille Spillerum, saaledes at der for Arkt kunde beregnes fra 2 til 4 Daler. Man vendte altsaa tilbage til det, man havde villet affkaffe i 1794, fordi det havde vilst sig, at en Lørd i det Hele ikke kunde gives paa nogen anden Maade. Denne Lørd eller Tarif blev kun givet for Overappellationsretten i Kiel, men den blev derefter ogsaa fulgt ved alle andre Retter saaledes, at der ikke gaves nogen anden Maade at skrive Regning paa, selv om Dommeren havde den Ret at nedsette den efter, hvad jeg kaldte, et uwilligt Skjøn. Jeg vil altsaa sige, at naar det foreliggende Lovforslag vil indføre denne Bestemmelse, men uden at have nogen som helst Lørd, Tarif eller anden Maalestof for Ansættelse af Salæret, saa er det et temmelig antikveret Standpunkt, et Standpunkt, som man indtog et andet Sted i det danske Monarki i 1794, men som man der for længe siden har forladt, efter at have gjort den Erfa-

ring, at det var aldeles uholdbart. Jeg kan her bemærke, at ganske den samme Erfaring har man haft andetsteds og da navnlig i Lydsland, hvor der var givet Dommeren en betydelig Magt over Sagførerne, saa at de efter eget Lykke kunde ansætte Sagførernes Indtægt, i det Mindste paa et vist Omraade. Dette førte til store Misligheder, som jeg ikke paa dette Sted i mit Foredrag skal komme ind paa. Men jeg vil kun sige, at man i Lydsland efter mange lange og dyrekjøbte Erfaringer er kommen til aldeles at unddrage Dommermyndigheden Bestemmelsen af Sagførernes Salær. Man har fastsat en nøjagtig Lørd for, hvad der tilkommer Sagførerne, en Lørd, der er lige saa specificeret som den, der f. Ex. findes i Sportelreglementet af 22de Marts 1814. De Herre, som mulig interessere sig derfor og ville efterse, hvorledes en saadan Tarif er indrettet, skal jeg henvise til den preussiske Forordning af 12te Mai 1851; den staar i Rigsdagens Arkiv. Jeg tror, at man maa opgive det Princip, som er udtalt i Lovforslaget her. Man kan gaa til at forhøje de Lørd, jeg nævnte for Overretten og som nu ere fra 5—15 Rigsdaler og for Højesteret det Dobbelte; man kan forhøje dem med det Halve eller fordoble dem, som man synes; men en Lørd, Tarif og et Spillerum mellem et Maximum og et Minimum maa der altid være. Jeg skal tillade mig at illustrere min Tanke med et Exempel, hentet fra min egen Praxis. Jeg blev engang beskiftet ved Overretten til Sagfører for en meget fattig Mand, Anders Røgter hed han, der blev beskyldt for at have brendt det Meste af en stor Herregaard af. Denne Mand blev ved Underretten dømt til at betale til forstjellige Assuranceelskaber en Sum af over 48,000 Daler og desuden dømt til 6 Mars Lughus. Da jeg havde læst det vidtløftige Forhør igjennem, stod det strax temmelig klart for mig, at det neppe forholdt sig som forudsat i Dommen, og jeg forsøgte da gennem Arbeider, som tog mig meget lang Tid — en 14 Dages Tid — at gjennemgaa Forhørene, idet jeg sammenstillede de enkelte Udsagn med hinanden, og saae da, at det ene ikke kunde passe til det andet, naar det ene var rigtig, maatte det andet være urigtigt. Men til dette Arbeide udfordredes stor Opmærksomhed og Anstrengelse af Tanken. Jeg korresponderede angaaende denne Sag med Personer, som jeg ventede kunde give Oplysning herom, hvad der ogsaa førte til et saadant Resultat. Jeg finder i mine Optegnelser, at jeg udarbejdede ikke mindre end tre lange Indlæg i denne Sag. Men jeg havde Fornøielse af min Gjerning; thi Anders Røgter blev ved Overretten fuldstændig frifjendt og fri saavel for at betale de 48,000 Daler som for de 6 Mars Lughusarbeide. Og denne Dom stadfæstede Højesteret. Nu kunde ganske vist Anders Røgter ikke have betalt hverken Lidt eller Meget af de 48,000 Daler; men